

Skladatelj Slavko Modrijan i njegova ostavština: jedinstveni primjer okupljanja hrvatskih književnika i glazbenike oko skrbi za glazbeno obrazovanje djece i mladeži na primjeru časopisa *Proljeće* i notne zbirke *Jaglaci* (1939.–1945.)

Eva Kirchmayer Bilić¹

Rad prvi put predstavlja i iznosi životopis i ostavštinu glazbenika Slavka Modrijana (Lukovdol, 1909. – Zagreb, 1985.), te donosi popis književnika/pjesnika, ali i drugih intelektualaca, čije je pjesme/stihove Modrijan sakupljao, uređivao, davao skladateljima na skladatelje, objavljivao u glazbenom časopisu *Proljeće* i notnoj zbirci *Jaglaci*, namijenjenih djeci i mladeži, u razdoblju od 1939. do 1945. Modrijan je pozivao, okupljao i poticao najznačajnije hrvatske skladatelje toga vremena na uglazbljivanje pjesama/stihova primjerenih školskoj djeci i mladeži. Slavko Modrijan bio je skladatelj i glazbeni pedagog, a od 1941. do 1945. i zborovođa dječjeg zbora *Proljeće* na Hrvatskom krugovalu (nasljednici Radio Zagreba i prethodnici Radio stanice *Zagreb*). Tijekom 1946. Modrijan je robijao je gotovo deset mjeseci u logoru Stara Gradiška *zbog političke krivice*, kako stoji u presudi. Premda je od 1947. djelovao kao nastavnik i ravnatelj glazbene škole u Bjelovaru, a od 1957. kao gimnazijski profesor u Slavonskome Brodu, njegovo je ime, djelo i ostavština ostala potpuno nepoznata stručnoj i kulturnoj javnosti. Otkrivanjem djelâ Slavka Modrijana, otkrivaju se i desetljećima zanemarivana imena (i) brojnih hrvatskih književnika/pjesnika i kulturnih djelatnika toga vremena.

Ključne riječi: dječji glazbeni časopisi do 1945., *Jaglaci*, *Proljeće*, uglazbljena poezija hrvatskih književnika, Slavko Modrijan.

¹ mr. art. Eva Kirchmayer Bilić, umjetnička savjetnica, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 12, 10000 Zagreb, Hrvatska. E-pošta: ekirchmayer@muza.hr.

1. Uvod

S obzirom na nedostatak literature i arhivskoga gradiva o hrvatskome glazbeniku, skladatelju, zborovođi i pedagogu Slavku Modrijanu, u radu je ponajviše korištena privatna ostavština dr. sc. Marte Ljubešić², nećakinje Slavka Modrijana. Ostavština je trenutno neobrađena, gradivo nije sređeno i popisano (ne postoje signature, niti tematske cjeline), te se pri citiranju nisu mogle koristiti precizne oznake. U radu su korišteni i rezultati istraživanja provedeni u Državnim arhivima u Zagrebu, Bjelovaru, Slavonskom Brodu i Glazbenoj školi u Bjelovaru, no pokazalo se da Modrijanova privatna ostavština sadrži najviše relevantne dokumentacije i građe koja otkriva do sada nepoznate i nikada objavljene činjenice o skladatelju Slavku Modrijanu, članovima njegove obitelji, kao i velikom broju hrvatskih intelektualaca toga vremena. Ovaj rad, osim Modrijanovoga biografskog opisa, predstavlja i autore tekstova, ponajprije književnike/pjesnike koje je Modrijan kao urednik časopisa za mladež *Proljeće* poticao pisati poeziju za djecu, za čije je, potom, skladanje okupljao ponajbolje hrvatske skladatelje. Modrijan je koristio i pjesmarice koje su objavljivane i korištene u sustavu obrazovanja od kraja 19. stoljeća. Značajan dio i pjesnika i skladatelja koje je Modrijan okupljao, do danas su ostali malo poznati ili zaboravljeni. Modrijan je časopis *Proljeće* objavljivao od 1939. do 1945., kada ga je komunistički sustav u tom djelovanju zaustavio kaznivši ga zatvorskom kaznom i potom udaljivši iz Zagreba. S obzirom na to da je ovaj rad prvi do sada napisani stručni rad posvećen Slavku Modrijanu, opširnije će se predstaviti njegova obitelj i životopis u kontekstu vremena u kojemu je živio što doprinosi boljem razumijevanju razloga zbog kojih su ostali zaboravljeni i Modrijan i brojni intelektualci s kojima je surađivao.

2 Prof. emerita, dr.sc. Marta Ljubešić, rođ. Modrijan, kći je dr. Bogoljuba Modrijana, Slavkova brata; doktorirala psihologiju (1984.) na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, profesorica na Odsjeku za logopediju Edukacijsko-rehabilitacijskoga fakulteta. Bila je stipendistica fundacije Alexandera von Humboldta (1986.–'88.). Znanstveno i stručno bavi se ontogenezom verbalne komunikacije i razvojnim poremećajima u ranome djetinjstvu. Promiče ranu dijagnostiku komunikacijskih i jezičnih poremećaja. Utemeljiteljica i voditeljica kliničkih nastavno-istraživačkih jedinica: Kabineta za ranu komunikaciju (1995.) i Laboratorija za razvojnu neurolingvistiku (2002.). Glavno djelo: *Jezik, govor, spoznaja* (koautor, 1994). www.enciklopedija.hr

2. Obiteljsko stablo i životopis

Slavko Modrijan, skladatelj, dirigent, glazbeni pedagog i organizator, rođen je 20. srpnja 1909. sin oca Slavka (preminuo 22. 5. 1948.), učitelja³ i majke Terezije, r. Mikić, (preminule 1943., kućanice), kršten pod imenom Slavoljub⁴ 31. srpnja u crkvi Blažene Djevice Marije u Lukovdolu, a krstio ga je župnik Lujo Bjelobarbić. Slavko Modrijan bio je drugo od četvero djece u obitelji⁵. Njegov otac, istoga imena, Slavko, bio je učitelj, a djelovao je u Lukovdolu, potom u Sv. Klari i Čehima kraj Zagreba, te u Pakracu.

Najstarije dijete, kći Jelisaveta (Savica) također je bila učiteljica, a radila je u Bidrovcu⁶ i u Zagrebu. Nakon Drugog svjetskog rata emigrirala je u Sjedinjene američke države (West Allis, Wisconsin).⁷ Neposredno prije smrti, vratila se u Hrvatsku u kojoj je i željela umrijeti i biti pokopana. Nakon Jelisavete i Slavka, treće dijete u obitelji Modrijan bio je Bogoljub⁸, koji je kao liječnik fizijatar, od 1938. do 1942. djelovao je u sanatoriju u Klenovniku. Tijekom Drugoga svjetskog rata, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, god. 1942. biva pozvan biti liječnikom u 369. pojačanoj pješačkoj pukovniji, koja je do poraza 1943. boravila na Istočnom bojištu. Nakon toga, tri je godine bio u ruskom zarobljeništvu u službi upravitelja logorske bolnice. Obitelj Modrijan nije znala što je s Bogoljubom, a nakon vijesti o tragičnoj pogibiji velikoga broja hrvatskih vojnika na Istočnom bojištu, majka, Terezija Modrijan, već načetoga zdravlja, ubrzo je preminula.⁹ Bogoljub Modrijan vratio se, na iznena-

3 Otac Slavko Modrijan djelovao je kao pčelar (Božjakovina, Varaždin), bio je aktivan u Hrvatskom radiši, a 1938. bio je voditelj Središnje pčelarske zadruge, koja mu je 1945. oduzeta. O tome Slavko Modrijan st. svjedoči u korespondenciji/pismima članovima svoje obitelji u Americi. Vodio je tečajeve o pčelarstvu i gospodarstvu. Prema iskazima sumještana u Lukovdolu prikupljenima tijekom terenskoga obilaska u kolovozu u kolovozu 2022. i 2023.) Slavko Modrijan st. je bio smatran prosvjetiteljem; podučavao je i poticao mještane uređivati i obrađivati zemlju, a i sam je sadio voćke uz cestu od Lukovdola do Lujzijane (ceste koja spaja Karlovac s Rijekom). Stariji se sjećaju kako je u proljeće cesta bila puna latica rascvjetanih i mirisnih voćaka. Otac Slavka Modrijana starijeg, bio je željezničar u Severinu na Kupi.

4 Krsni list Slavka Modrijana, izdan 17. srpnja 1933. (Privatna ostavština obitelji dr. sc. Marte Ljubešić)

5 U ostavštini obitelji Ljubešić nalaze se krsni listovi i drugi osobni dokumenti koji potvrđuju da je Slavko Modrijan imao sestru Jelisavetu (Savicu), r. 19. 11. 1903., brata Bogoljuba, r. 23. 7. 1912. i sestru Branku, r. 15. 8. 1915.

6 Bidrovec je naselje u blizini Markuševca i Dubrave, u Zagrebu.

7 Privatna arhiva obitelji dr. sc. Marte Ljubešić.

8 Dr. Bogoljub Modrijan bio je otac dr. sc. Marte Ljubešić, nećaknije Slavka Modrijana, koja je sačuvala svu ostavštinu obitelji Modrijan.

9 Prema iskazu nećakinje Slavka Modrijana, dr.sc. Marte Ljubešić (kćeri dr. Bogoljuba

đenje obitelji, 1946. godine. Od tada do 1948. radio je u lječilištu Brestovac na Sljemenu, a potom utemeljio i uspješno djelovao u Domu zdravlja u Zagrebu, na Trešnjevci.

Najmlađa kći, Branka Modrijan, bila je profesorica filozofije i učiteljica u gimnaziji u Sisku i u Školi sestara milosrdnica u Zagrebu (Ženska realna gimnazija). Dana 8. svibnja 1945. napustila je Hrvatsku te je emigrirala u Argentinu.¹⁰ Njezina kći Ana Marija Modrijan danas jedina nosi ovo prezime u obitelji.

Grobnica članova obitelji Modrijan (sviju, osim Branke), nalazi se na zagrebačkom groblju Mirogoj¹¹.

Slavko Modrijan (ml.), u Zagrebu je pohađao Učiteljsku školu od 1926. do 1931., a od 1932. do 1936. Hrvatski državni konzervatorij. Na Kraljevskoj Muzičkoj akademiji studirao je od 1930. do 1935., te je diplomirao 1942. kod Krsta Odaka s obzirom na to da je prof. Fran Lhotka, koji mu je tijekom studija predavao kompoziciju, otišao u mirovinu. Od 1932. do 1936. Slavko Modrijan podučavao je tamburanje i pjevanje Uzgajalištu *Amruševo* u Klinča Selima, u koje je putovao dva puta tjedno vlakom iz Zagreba. Od 1936. bio je učitelj Gradskog učeničkog (šegrtskog) doma u Zagrebu (Radnička cesta). Zacijelo se i Modrijanov studij, tj. diplomski ispit produljio do 1942. s obzirom na to da se zaposlio kao apsolvant. Godine 1936. utemeljio je Dječji zbor *Proljeće*¹², a ubrzo je organizirao i brojne smotre i nastupe dječjih školskih zborova iz Zagreba i okolnih mjesta.¹³ Jedan programski letak svjedoči i o gostovanju zbora *Proljeće* u Firenzi.¹⁴

Godine 1939. Slavko Modrijan počeo je uređivati i izdavati glazbeni časopis *Proljeće* koji je u početku izlazio mjesečno, a kasnije dvomjesečno, ili pak rjeđe, zacijelo zbog Modrijanovih financijskih mogućnosti i ratnih okolnosti.¹⁵ Modrijan je, uz časopis *Proljeće*, izdavao i notna izdanja: *Hrvatska*

Modrijana) i iz pisane korespondencije Slavka Modrijana st. s članovima šire obitelji.

10 Kći Branke Modrijan, Ana Marija Modrijan, (sestrična dr. sc. Marte Ljubešić) živi u Mendosi u Argentini, gradu u kojem je Branka Modrijan živjela u emigraciji nakon 1945. pa sve do smrti 2014. godine.

11 Gradska groblja Zagreb, groblje Mirogoj, RKT, Polje 84, Razred II, br. 93

12 Dana 4. prosinca 1936. donesen je Statut Proljeća: SBUO, POV II, 8341/36, Inv. broj 3360, Pravila zagrebačkog dječjeg pjevačkog zbora *Proljeće*, 1936.

13 Primjerice, Dani dječje pjesme 1940. (plakat u privatnoj ostavštini obitelji dr.sc. Marte Ljubešić)

14 Gostovanje se održalo od 20. do 30. srpnja 1942.

15 Vilena Vrbančić, dipl. muzikologinja, god. 2022. diplomirala je bibliotekarstvo na Filozofskome fakultetu digitalizirajući sve do sada pronađene brojeve časopisa *Proljeće*:

mladež za glasovirom, Hrvatska pjeva i svira, Glazba nas zove, Koračnice i sl., oblikovane kao notne zbirke, pjesmarice i klavirske početnice. Godine 1943. pripremio je i tiskao opsežnu pjesmaricu *Jaglaci*¹⁶ u kojoj su sadržane skladbe objavljujivane i u *Proljećima*. Časopis *Proljeće* Slavko Modrijan oblikovao je i uređivao tako da, osim notnih zapisa, sadrži upute o sviranju pojedinih glazbala, osnovne glazbene pojmove, teoriju glazbe, povijest glazbe, dirigiranje, životopise hrvatskih i europskih skladatelja, tradicijske običaje povodom pojedinih blagdana ili radova u polju, a također i poeziju koju su pisala i djeca. Tekstove o glazbi sastavljali su najistaknutiji glazbenici i muzikolozi toga vremena (Božidar Širola, Mladen Pozajić, Josip Andreis, Miroslav Šlik...), a obradbe hrvatskih napjeva, primjerenih djeci, priređivali su najeminentniji skladatelji (Josip Vrhovski, Rudolf Matz, Fran Lhotka, Petar Dumičić, Mirko Kolarić, Jakov Gotovac, Antun Dobronić, Albe Vidaković...) koji su većinom i generacijski kolege, suradnici ili nastavnici Slavka Modrijana. Treba istaknuti da su i tekstovi pjesama i glazbeni primjeri pisani na visokoj stručnoj i umjetničkoj razini.

Slavko Modrijan je od 1. travnja 1942. do 1. srpnja 1945. bio namještenik Radio stanice Zagreb, tada *Hrvatski krugoval*¹⁷. Priređivao je radijske emisije

Vrbanić, Vilena: *Digitalizacija časopisa Grlica i Proljeće kao primjer zaštite, očuvanja i ponovne vidljivosti hrvatske glazbene periodike iz prve polovine 20. stoljeća* Autorica ovoga rada pojedine je brojeve časopisa *Proljeće* pronašla, tijekom proteklih desetak godina, u antikvarijatima, preko interneta, odnosno u ostavštini obitelji dr.sc. Marte Ljubešić, gdje također nedostaje nekoliko brojeva.

- 16 *Jaglaci, Hrvatski umjetnici hrvatskoj mladeži*, uredio Slavko Modrijan, 1943., sadrži 360 str.
- 17 *Hrvatski krugoval*, punim nazivom (od 1942.) Državni zavod za krugovalnu službu *Hrvatski krugoval*, bio je sustav krugovalnih postaja u državnom vlasništvu Nezavisne Države Hrvatske. Zapravo je riječ o dotadašnjem Radiju Zagreb, koji je 1. svibnja 1940. godine bila od dotadašnjih vlasnika otkupila Vlada Banovine Hrvatske; odmah nakon osnivanja NDH u travnju 1941. bio je Radio Zagreb odlukom Ministarskog vijeća NDH stavljen pod nadležnost Državnog tajništva za prosvjećivanje, uz novo ime *Državna radiopostaja Zagreb*, kojoj je za ravnatelja postavljen Radovan Latković. Kasnije se službeno ime radija mijenja u *Državna krugovalna postaja Zagreb*, u sklopu Državnog zavoda za krugovalnu službu, koji je objedinjavao još postaje u Dubrovniku (od travnja 1942. godine), Osijeku (od siječnja 1942. godine), Sarajevu i Banjoj Luci (Hrvatska internetska enciklopedija www.enciklopedija.cc. Pristupljeno 28.10.2023.) Časopis *Hrvatski krugoval*: <https://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&item=S02203> (pristupljeno 28.10.2023.) *Hrvatski krugoval* bio je časopis istoimene radiostanice, u kojemu su objavljujivani brojnih članci o hrvatskoj, njemačkoj, bugarskoj kulturi i umjetnosti, a u kojemu je na pretposljednjoj stranici Slavko Modrijan uređivao pola stranice za djecu. Modrijan je objavio i nekoliko tekstova o glazbi. Na fotografijama u više brojeva časopisa *Hrvatski krugoval* nalaze se i prizori sa snimanja dječjeg zbora *Proljeće*, a u detaljnom popisu i opisu svih i svakodnevnih emisija, nalazile se su se i emisije za djecu, koje je, kako je u nekoliko opisa navedeno, uređivao upravo Slavko Modrijan.

za djecu te s dječjim zborom *Proljeće* snimao izvedbe skladbi hrvatskih i europskih skladatelja. Uređivao je i stranicu za djecu u časopisu *Hrvatski krugoval*, gdje je objavljivao pjesme hrvatskih pjesnika i učenika.¹⁸

U privatnoj ostavštini obitelji Modrijan/Ljubešić nalazi se čitav niz autografa i rukopisa brojnih hrvatskih skladatelja i pjesnika, koji su svoje radove, slali ili dostavljali Slavku Modrijanu. Modrijan ih je potom pedantno popisivao, uređivao, razvrstavao, oblikovao i objavljivao. Ostavština sadrži brojne glazbene časopise i pjesmarice iz 19. stoljeća, te više metodičkih priručnika, opisa društvenih igara, literature o izviđačima i logorovanju u prirodi. Sačuvani programski letci s koncerata na kojima je Modrijan zacijelo i nazočio, sadrže detaljne popise malo poznatih i danas rijetko izvođenih skladbi, kao i životopise i fotografije skladatelja u njihovoj mladosti.

Osobnu biblioteku Slavka Modrijana činili su i brojni časopisi koji su u to vrijeme izlazili, među kojima gotovo svi brojevi Svete Cecilije, Hrvatske revije, Hrvatske smotre, Hrvatskoga kola, Nove Hrvatske i drugih, kao i knjige na hrvatskome i stranim jezicima, vezane uz povijest, književnost i kulturu uopće. Značajan dio izdanja navedenih knjiga i časopisa bivao je nakon Drugoga svjetskog rata u komunističkom sustavu u Jugoslaviji zabranjivan i/ili uništavan, te je stoga vrijednost ostavštine obitelji Modrijan, tim veća. S obzirom na to da je pronađeno nekoliko popisa knjiga, moguće zbog seljenja iz grada u grad, nameće se i zaključak kako je netko od članova obitelji Modrijan, (zacijelo dr. Bogoljub), pomno i pedantno pospremao i čuvao sve dokumente i literaturu, spretno ih skrivajući, pa je tako tijekom *nezgodnih* godina

Nekoliko brojeva časopisa *Hrvatski krugoval*, nalaze se također u ostavštini obitelji Ljubešić. Autorica ovoga rada pregledala je i sve dostupne brojeve časopisa *Hrvatski krugoval* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Podatci o zaposlenju i brojni drugi dokazi o Modrijanovom djelovanju nalaze se u osobnoj ostavštini obitelji dr.sc. Marte Ljubešić. Na upit upućen HRT-u o Slavku Modrijanu, 25. travnja 2022. stigao je odgovor da u Arhivu HRT-a nema gradiva vezanog uz Slavka Modrijana. Naknadnim upitom o mogućim snimkama javila se prof. Vladimira Glasnović, kći prof. Vinke Glasnovića, skladatelja i zborovođe koji je sredinom 1970-ih također bio ravnatelj Glazbene škole u Bjelovaru. Gđa Vladimira Glasnović, kao djelatnica Arhiva HRT-a, do koje je došao moj upit, poslala mi je odgovor kako je pronašla izvedbu pjesme *Lijini jadi* dječjeg zbora Muzičke škole u Bjelovaru: „U arhivu fono-odjela HRT-a. Kao autor navedeno je Modrija - Bradić. Kao dirigent naveden je Josip Završki. Klavir i puhački sastav je nepoznat, (vjerojatno glazbenici iz orkestra RTZ-a). Dječji zbor RTZ-a na snimci pjeva vrlo jasnom dikcijom. Kao datum snimanja naveden je 17.11.1957. Skladba traje svega 01:00.“

18 Časopis *Hrvatski krugoval*, dostupni brojevi od 1941. do 1945. u NSK u Zagrebu.

uspio spasiti gradivo kojega se danas ne može pronaći hrvatskim arhivima...¹⁹

Nakon Drugog svjetskog rata, dana 23. svibnja 1945. Slavko Modrijan bio je osuđen „zbog političke krivice“²⁰ na dvije godine gubitka građanskih prava i godinu dana zatvora. Dana 2. ožujka 1946. uvjetno je otpušten zbog dobroga ponašanja. S obzirom na to da nakon odslužene kazne nije mogao naći posao, vratio se u Lukovdol u kojemu je raznosio drva.²¹

Slavko Modrijan u Zagrebu je živio u Šubićevoj ulici br. 5, na II. katu, te potom u Rakovčevoj 21, koja je bila i adresa uredništva časopisa *Proljeće*.

Godine 1947. Slavko Modrijan postao je nastavnik i ravnatelj Muzičke škole u Bjelovaru. Malo je poznata činjenica da je renomirani hrvatski ansambl *Zagrebački solisti* svoj prvi koncert održao upravo na poziv Slavka Modrijana u Bjelovaru, a tek potom u Zagrebu.²² Godine 1957. Modrijan je premješten u Učiteljsku gimnaziju u Slavnskome Brodu u kojoj je djelovao do mirovine²³. Nažalost, dosje Slavka Modrijana autorica istraživačkim radom nije pronašla u Državnom arhivu u Slavnskom Brodu, kao niti podatak kada je otišao u mirovinu. Bivši ga učenici pamte prema izletima i druženjima koje je organizirao po Slavoniji i Hrvatskoj, sve do otoka Visa.²⁴

Slavko Modrijan preminuo je u Zagrebu na sam blagdan Uskrsa, u nedjelju 7. travnja 1985., a posljednje dane proveo je u Domu umirovljenika *Sveta Ana*. S obzirom na zagrebačke adrese u Šubićevoj i Rakovčevoj ulici, obitelj Modrijan pripadala je župi Majke Božje Lurdske te su sprovedne obrede i mise zadušnice držali franjevci toga samostana i župe.²⁵

19 Autorica ovoga rada istraživala je u HDA u Zagrebu, DA u Zagrebu, DA u Bjelovaru i Slavnskom Brodu, kao i u NSK, školama, knjižnicama, muzejima, no ustanovila je kako upravo obiteljska ostavština sadrži najviše podataka, dokumenata i građe vezane uz Slavka Modrijana i njegovu obitelj.

20 HR-HDA-1560, OIS RSPU, KPD Stara Gradiška, dosje br. 967 Modrijan Slavko. Razlog krivice naveden je samo u Rješenju o njegovom puštanju na slobodu, dok u drugim dokumentima iz dosjea, nije naveden razlog zbog kojega je osuđen.

21 Privatna ostavština Slavka Modrijana, Pismo Slavka Modrijana (oca) rođakinji Ani u West Allis u Americu.

22 Prema iskazu nekadašnjeg člana Zagrebačkih solista i učenika bjelovarske Muzičke škole, violončeliste g. Vladimira Sveraka, u telefonskim razgovorima tijekom 2022. i 2023. g.

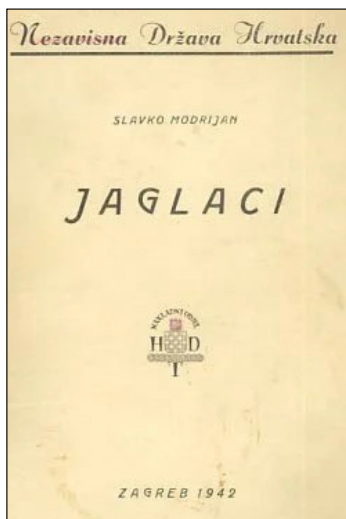
23 Dosje Slavka Modrijana ne nalazi se u Državnom arhivu Slavnskome Brodu. Istraživačkim radom do sada se nije uspjelo doći do dokumenta i podatka kada je Slavko Modrijan umirovljen.

24 Prema iskazu g. Vladimira Sveraka (svojevremeno učenika bjelovarske Muzičke škole i potom člana Zagrebačkih solista) tijekom telefonskih razgovora tijekom 2022. i 2023.

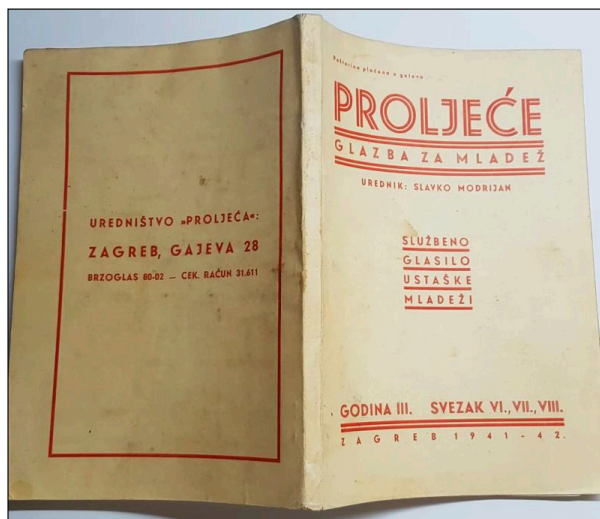
25 Privatna ostavština obitelji Ljubešić: obavijest o smrti.

Slika 1. Fotografija Slavka Modrićana, unutrašnja stranica indeksa Kraljevske Muzičke akademije, 1930.²⁶

Slika 2. Zbirka *Jaglac*, 1942.

Slika 3. Jedan od brojeva časopisa *Proljeće*.

3. Hrvatski intelektualci: suradnici Slavka Modrićana u časopisu *Proljeće*

U obiteljskom arhivu obitelji Modrićan/Ljubešić, među brojnim notama, knjigama, časopisima i dokumentima, nalaze se i autografi hrvatskih književnika/pjesnika, novinara, političara, muzikologa. Primjerice, rukopisi pjesama ili potpisi na pismima i porukama: Vinka Nikolića, s. Tarzicije Fosić i Šime Fučića.

26 Privatna ostavština obitelji Modrićan/Ljubešić. U ovome se radu prvi put javno objavljuje fotografija Slavka Modrićana.

ća uz autografe njegovih pjesama/stihova: „Kolo, Naopak!, Nebojše, Kakav je zec; Ludi zekan; Kos je sina ženio, Majčin sin, Bekrije, Djeca i jež“.

Na ceduljicama pisanim strojopisom su nepotpisane pjesme: *Molitva žita*, *Mudra maca*, *Na dvorištu*, *Lisica*.

Sâm Slavko Modrijan, nakon pet godina izlaženja časopisa *Proljeće*, napisao je prigodan tekst, popisao i pobrojio objavljene i neobjavljene skladbe, kao i skladatelje²⁷. Broj neobjavljenih pjesama, onih koje se nalaze u rukopisu, upućuju na zaključak kako ih je pripremao za buduće godine i buduća izdanja i da je dugoročno planirao objavljivati časopis *Proljeće*. Na popisu se (abecednim redom) nalaze se imena 48 skladatelja:

Božidar Antonić, Ivo Bjelovučić, Ivo Brkanović, Marijan Burić, Milo Cipra, Franjo Dugan st., Petar Dumičić, s. Tarzicija Fosić, Krešimir Fribec, Zlatko Grgošević, o. Miroslav Grđan, Dragan Gúrtl, Jakov Gotovac, Vladimir Gerčan, Josip Hatze, Nikola Hercigonja, Matija Ivšić, Josip Kaplan, Ante Kopitović, Mirko Kolarić, Boris Krnic, Ivan Kokot, s. Lujza Kozinović, Franjo pl. Lučić, Ivan Matetić-Ronjgov, Miroslav Magdalenić, Rudolf Matz, Nikola Martinis, s. Margareta Ćuk, Stjepan Mladen, Slavko Modrijan, Krsto Odak, Franjo Pokaz, Mladen Pozajić, Stanislav Ryšlavy, Branimir Sakač, Mladen Stahuljak, Dr. Božidar Širola, Stanko Šimunić, Franjo Pram, Ladislav Šaban, Miroslav Šlik, s. Vilka Šimečki, Albe Vidaković, Josip Vrhovski, Ivo Vuljević, Slavko Zlatić, Dr. Vinko Žganec.

Suradnika u tekstovnom dijelu lista, kako ih naziva Modrijan; bilo je jedanaest: Mladen Ćorak, Šime Fučić, Petar Grgec, Ivan Oršanić, Siksta Podgorski (Podhorska), s. Jerolima, Tomislav Prpić, Joso Rukavina, Zlata Kolarić Kišur, Ante Kuman, Stanislav Stražnický, Evgenij Vaulin.

U to vrijeme, tada već pokojni skladatelji čije su skladbe otisnute u ‘Proljeću’ u ‘izvornom obliku ili prerađene’ bili su: Franjo Dugan ml., Franjo Š. Kuhač, Vatroslav Lisinski, Dr. M. Lepeš, Ferdo Livadić, Vilko Novak, Josip Runjanin, Rudolf Tačlik, Franjo S. Vilhar, Ivan pl. Zajc.²⁸

U svim brojevima/godištima časopisa *Proljeće*, te zbirke *Jaglaci* iz 1943., Slavko Modrijan uvrstio je tekstove i poeziju tijekom povijesti i tada istaknutih hrvatskih književnika/pjesnika, skladatelja, muzikologa, ali i političara. Osim poezije i uglazbljenih stihova, pisali su i predgovore i stručne članke.

27 Iz glasbenog svijeta, Posljedici petgodišnjeg izlaženja ‘Proljeća’; ‘Proljeće – glasba za mladež’, urednik: Slavko Modrijan, Godina VI, svezak I., Zagreb 1944-1945., str. 13-14

28 Ibid.

U Modrijanovoj privatnoj ostavštini nalaze se rukom pisani stihovi Vilma Peroša, te fra Željka Leke, gimnazijalca, podrijetlom iz Vojvodine, a tada zajedno gimnazijalca u franjevačkom samostanu u Krapini. U jednom pismu, u kojemu i šalje vlastite stihove, fra Željko piše kako je počašćen što su njegovi stihovi čitani u dječjim radijskim emisijama na Hrvatskom krugovalu.²⁹

Prilog 1. Tablica 1.

Popis³⁰ evidentiranih velikom većinom, književnika/pjesnika, ali i muzikologa i drugih kulturnih djelatnika, autora pjesama i/ili (uglazbljenih) stihova, i tekstova, objavljenih u časopisu 'Proljeće', notnoj zbirci 'Jaglaci'³¹ urednika Slavka Modrijana³².

IME I PREZIME PJESNIKA/autora	GODINE ROĐENJA I SMRTI
Salih Alić	1906. – 1982.
Josip Andreis	1909. – 1982.
Hugo Badalić	1851. – 1900.
Milan Begović	1876. – 1948.
Josip Berka	1906. – 2000.
Ivana Brlić Mažuranić	1874. – 1938.
Mehmed – Dželaluddin Kurt	1876. – 1944.
Josip Cvrtila	1896. – 1966.
Ivica Čermak	nepoznato
Dimitrija Demeter	1811. – 1872.
Dragutin Domjanić	1875. – 1933.
fra Gabriel Đurak	1913. – 1974.

29 Privatni arhiv obitelji Modrijan. Slavko Modrijan, kao urednik dječje stranice u slikovnom tjedniku *Hrvatski krugoval* i kao urednik dječjih emisija i voditelj dječjeg zbora *Proljeće* Hrvatskoga krugovala, pojedine stihove pjesnika objavljenih u *Proljećima* uvrstavao je i u tjednik *Hrvatski krugoval*. U privatnoj ostavštini nalazi se i nekoliko neobjavljenih rukopisa stihova, primjerice Vilima Peroša i fra Željka Leke.

30 Popis tekstova objavljenih u *Proljeću* objavila je Vilena Vrbanić u vrijednom diplomskom radu *Zaštita i očuvanje i ponovna vidljivost hrvatske glazbene periodike iz prve polovine 20. stoljeća*, FF, SuZg, 2022., str. 40–61, u kojemu su u tabličnom prikazu navedena imena skladatelja, skladbi i autora stihova, kao i autori i nazivi tekstova objavljenih u pojedinim brojevima časopisa *Proljeće*. U ovome radu popis autora tekstova i pjesama upotpunjen je autorima koji su pisali i u *Jaglacima* i čiji se rukopisi neobjavljenih tekstova i stihova nalaze u Modrijanovoj ostavštini, uz navođenje podataka o godinama rođenja i smrti ako su oni poznati.

31 Nisu pronađena godišta rođenja i smrti pojedinih autora

32 Popis sadrži imena autora svih objavljenih tekstova: uvodnika, edukativnih i stručnih članaka, poezije, kao uglazbljenih stihova. Radi se o književnicima, pjesnicima, muzikolozima, političarima, kulturnim djelatnicima.

barun, general Josip Filipović	1819. – 1889.
Ljerka Flego	nepoznato
Šime Fučić	1892. – 1954.
Ljudevit Gaj	1809. – 1872.
Drago Gervais	1904. – 1957.
Augustin Harambašić	1861. – 1911.
s. Bernardina Horvat	1899. – 1932.
Rikard Katalinić – Jeretov	1869. – 1954.
Josip Kirin	1855. – 1940.
Zlata Kolarić Kišur	1894. – 1990.
Ante Kuman	1902. – 1978.
Vinko Kos	1914. – 1945.
Ivan Goran Kovačić	1913. – 1942.
Jeronim Korner	1909. – 1976.
Fran Krsto Frankopan	1643. – 1671.
fra Branko Krilić	1905. – 1981.
Luka Kujundžić – Strika	nepoznato
Fra Željko Leko	nepoznato
Ivo Marek	nepoznato
Franjo Marković	1845. – 1913.
Šiško Menčetić	1457. – 1527.
Antun Mihanović	1796. – 1861.
Josip Milaković	1861. – 1921.
Mate Miloradić	1859. – 1928.
Jelena Lončar	nepoznato
Vladimir Nazor	1876. – 1949.
Vinko Nikolić	1912. – 1997.
Vilko Novak	1865. – 1918.
Ivan Oršanić	1904. – 1968.
Nikola Pavić	1898. – 1976.
Ante Pavelić	1889. – 1959.
Mihovil Pavlek Miškina	1887. – 1942.
Vilim Peroš	1914. – 1948.
Siksta Podgorski (Podhorska)	nepoznato
Mladen Pozajić	1905. – 1979.
Joža Požgaj	1914. – 1984.
Petar Preradović	1818. – 1872.

Tomislav Prpić	1898. – 1987.
Stanislav Stražnicki	1883. – 1945.
Đuro Sudeta	1903. – 1927.
Božidar Širola	1889. – 1956.
Miroslav Šlik	1898. – 1986.
Dragutin Rakovac	1813. – 1854.
Milan Reizer	1882. – 1946.
Joso (Josip) Rukavina	1892. – 1972.
Zdenka Smrekar	1886. – 1946.
Bogumil Toni	1874. – 1951.
vlč. Mato Topalović	1812. – 1862.
Ivan Trnski	1819. – 1910.
Milan Tudurić	nepoznato
Josip Tursan	nepoznato
Evgenij Vaulin	1902. – 1970.
Đuro Vilović	1889. – 1958.
s. Helena Zalar	nepoznato
Ivan Zahar	1845. – 1907.

4. Zaključak

Ovaj rad prvi put predstavlja ne samo životni put skladatelja, zborovođe, glazbenog pedagoga i organizatora Slavka Modrijana, nego i hrvatske književnike i pjesnike toga vremena, uključujući i druge kulturne djelatnike i intelektualce, muzikologe dakako, ali i političare. Pjesme i stihovi pjesnikâ objavljivani su s ciljem uglazbljivanja poezije namijenjen djeci i mladeži, od najistaknutijih hrvatskih skladatelja toga vremena, što je sve nastajalo upravo na poticaj upravo Slavka Modrijana. On ih je sakupljao i uvrštavao u glazbeni časopis za mladež *Proljeće* i u notnu zbirku *Jaglac* u razdoblju od 1939. do 1945. Ostavština Slavka Modrijana, koju je sačuvala njegova obitelj i nećakinja, dr.sc. Marta Ljubešić, sadrži čitav niz pjesmarica, poezije, časopisa, knjiga, rukopisa i korespondencije, iz čega se zaključuje da je Modrijan marno radio na prikupljanju i stvaranju pjesama namijenjenih dječjem uzrastu te ih planirao dugoročno objavljivati. Istraživanje i popisivanje imena književnika/pjesnika, čije je stihove Modrijan sakupljao, a skladatelji skladali, otkriva intenzivnu povezanost hrvatske inteligencije na književnom i glazbenom po-

dručju, u prvoj polovici 20. stoljeća, ali i u desetljećima su prethodila. Stoga se zaključuje kako je kontinuitet djelovanja hrvatske inteligencije, konstanta, koja se u slučaju Slavka Modrijana i njegove (učiteljske) obitelji, te povezanosti riječi i glazbe namijenjenih djeci, koji je prvi sakupio i okupio i povijesne i suvremene književnike i skladatelje, objavljujući ih u časopisu *Proljeće*. Djelovanje Slavka Modrijana i okupljanje književne i glazbene inteligencije oko časopisa *Proljeće*, te Modrijanovo značajno djelovanje kao utemeljitelja i dirigenta Dječjeg zbora *Proljeće*, snimajući i emitirajući njihove izvedbe na tadašnjem Hrvatskom krugovalu, te pišući za istoimeni časopisu, sve do 1945. godine, postalo je, nakon 1934. u komunističkom sustavu Modrijanov najveći *krimen*, bez obzira na stručni, kvalitetni, profesionalni, predani i posvećeni rad na području umjetničkog odgoja, glazbene pedagogije i organizacije kulturnoga života u sredinama u kojima je djelovao. Obilježen tom krivnjom, nije mu bilo omogućeno dati svoj maksimum i u zrelim godinama, te je nažalost, ime Slavka Modrijana ostalo potpuno nepoznato. Ostavština, koju je obitelj Modrijan sačuvala, predstavlja iznimno dragocjeno vrelo dokumenata i građe koja otkriva visoku kulturnu i umjetničku razinu toga vremena, kako književnu, tako i glazbenu, pedagošku i povijesnu. Naime, u obitelji Modrijan, od oca Slavka Modrijana starijeg, preko sina Slavka, kćeri Jelisavete i Branke, unuke Marte, do praunuke Dane, učiteljski se poziv prenosio iz naraštaja u naraštaj. Posebnu vrijednost čine autografi poznatih i nepoznatih hrvatskih pjesnika i skladatelja, što je veliki poticaj za daljnja i nova istraživanja.

Popis izvora i literature

Izvori

Hrvatski državni arhiv (HR-HDA-1560) OIS RSPU, KPD Stara Gradiška
Privatna ostavština obitelji dr.sc. Marte Ljubešić, nećakinje Slavka Modrijana
Vrbanić, Vilena, *Digitalizacija časopisa Grlica i Proljeće kao primjer zaštite, očuvanja i ponovne vidljivosti hrvatske glazbene periodike iz prve polovine 20. stoljeća*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2022.

Literatura

Jaglaci, hrvatski umjetnici hrvatskoj mladeži, uredio Slavko Modrijan, 1943.,
360 str.

Proljeće, glasba za mladež, 1939-1945

Proljeće – glasba za mladež, urednik: Slavko Modrijan, Godina VI, svezak I,
Zagreb 1944-1945., str. 13-14.

Leksikon Podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (Ku-Kv), Hrvatsko akademsko društvo, Subotica, 2019.

Časopis *Hrvatski Krugoval*, dostupni brojevi od 1941. do 1945. u NSK u Zagrebu
Hrvatski Krugoval, slikovni tjednik, br. 20, godište III, 1943. 16. svibnja
1943., str. 18

Elektronički izvori

<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=37743>

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=40812>

<https://www.enciklopedija.cc>

<https://www.hkv.hr/hkvpedija/iseljenistvo/37232-hrvati-u-svijetu-josip-cvrtila.html>

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=40248>

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=61770>

<https://www.matica.hr/hr/341/josip-josipovic-rukavina-21007/>

<https://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&H=&sqlx=N00204&E=E0449>

<https://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&item=S02203>

<https://mojahrvatska.vecernji.hr/price/hrvatski-nogomet-u-poratnim-logori-ma-1094632>

The Composer Slavko Modrijan and His Legacy – A Unique Example of the Gathering of Croatian Writers and Musicians Around the Concern for the Musical Education of Children and Youth, Based on the Magazine *Proljeće* and the Music Collection *Jaglaci* (1939 – 1945)

Summary

For the first time, this article presents the Croatian composer and conductor Slavko Modrijan (Lukovdol, 1909 – Zagreb, 1985), and the poets whose poetry was composed by some of Croatia's most significant composers, and the compositions that were included in the children's music magazine *Proljeće* and the music-collection/book *Jaglaci*, collected, edited, and published by Modrijan from 1939 to 1945. Modrijan gathered and encouraged the most significant Croatian composers of that time to set poems/verses suitable for school children and youth to music. Slavko Modrijan was a composer and music teacher, and from 1941 to 1945 the conductor of the children's choir 'Proljeće' on Hrvatski krugoval (Croatian Radio). He served nearly ten months in the Stara Gradiška prison in 1946. Although he worked as a teacher and director of a music school in Bjelovar from 1947 and as a high school professor in Slavonski Brod from 1957, his legacy remains unknown. By discovering the works of Slavko Modrijan, the names of numerous other Croatian writers are also discovered and revealed after decades of oblivion.

Keywords: Croatian music periodicals until 1945., *Jaglaci*, *Proljeće*, Christian poetry in the music/compositions of Slavko Modrijan.